

Streszczenie rozprawy doktorskiej Marguerite A. Peeters

Powstanie globalnego zarządzania jako rewolucja polityczna Nowe paradygmaty polityczne i przejście do polityki postmodernistycznej (1945-1996)

Niniejsza rozprawa doktorska ukazuje, jak w latach 1945-1996 Organizacja Narodów Zjednoczonych - organizacja międzynarodowa, która w 1948 r. ogłosiła powszechne prawa człowieka jako zakorzenione w naturze ludzkiej - przekształciła się w praktyczny ośrodek globalnego systemu partnerstwa państw i aktorów niepaństwowych, wyposażonego w platformę, która pod względem politycznym i ideologicznym głęboko różni się zarówno od tego, co zapisano w Karcie Narodów Zjednoczonych, jak i w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka (UDHR). Ekspozuje, jak stosunkowo niewielka liczba osób, ekspertów i organizacji pozarządowych pozostających w uprzywilejowanej relacji współpracy z Sekretariatem ONZ historycznie przeprowadziła procesowi transformacji. Dysertacja łączy ten proces z powstaniem globalnego zarządzania. Podkreśla dwupłaszczyznowy, rewolucyjny charakter globalnego zarządzania: z jednej strony, nowatorska globalna platforma polityczna tworzona przez paradygmaty polityczne nie tylko nieobecne w dokumentach założycielskich ONZ, ale także przekraczające ducha tych dokumentów; z drugiej strony, polityka partnerstwa globalnego zarządzania *global-to-local* narusza prawnie ustanowiony międzynarodowy charakter organizacji, która miała być zarządzana przez suwerenne państwa.

W niniejszej pracy stwierdzono, że rewolucja dokonała się głównie za sprawą konferencji ONZ w dziedzinach takich, jak prawa człowieka, środowisko, populacja, prawa kobiet i rozwój społeczny. Pierwsza fala wielkich konferencji ONZ miała miejsce w cieniu zimnej wojny (1968-1985), gdy główne mocarstwa były zajęte powstrzymywaniem zagrożenia wojną nuklearną, druga w bezpośrednio po zimnej wojnie, gdy ludzkość potrzebowała wizji na XXI wiek (1990-1996). Autorka selektywnie śledzi obie fale konferencji w poszukiwaniu sposobu, w jaki integrowały one agendy i terminologię niezgodną z dokumentami założycielskimi ONZ. Określa, w jaki sposób globalistyczni aktorzy niepaństwowi stopniowo łączyli swoje partykularne interesy ze współpracą międzynarodową, nieprzerwanie tworząc zupełnie nową, systemową syntezę, na którą składają się nowe paradygmaty. Analitycznie odnosi nowe agendy do zachodniej rewolucji kulturowej, która od lat 60-tych XX wieku popchnęła duże segmenty zachodniego świata w kierunku postmodernistycznej lub neo-lewicowej kontrkultury. W pracy stwierdzono, że płynne i niejednoznaczne paradygmaty globalnego zarządzania były koncepcyjnie wykuwane i rozwijane w tym szczególnym ideologicznym klimacie.

Autorka prezentuje, w jaki sposób udział kilku wpływowych, ideologicznych aktorów niepaństwowych na konferencjach okresu zimnowojennego doprowadził, podczas konferencji drugiej fali, do wybuchu rewolucji: do międzyrządowego przyjęcia partnerstwa z aktorami niepaństwowymi jako zasady rządzącej współpracą międzynarodową w XXI wieku, tworząc tym samym globalne zarządzanie. Nowa polityka - której Szczyt Ziemi w 1992 roku nadał nazwę nowego globalnego partnerstwa (pomiędzy państwami, aktorami niepaństwowymi i "ludem") na rzecz zrównoważonego rozwoju (jako holistycznej agendy zawierającej ideologicznie podzielone komponenty) - skutecznie wykorzystała to, co Joseph Nye nazwał *soft power*, aby dokooptować i podporządkować sobie państwa członkowskie ONZ. Globalne partnerstwo pojawiło się wraz z zestawem mechanizmów politycznych, dzięki którym istotna ilość kompetencji władczych została przekazana przez suwerenne rządy globalnej elicie; dzięki którym wizja globalnego zarządzania z centrum umieszczonym w ONZ została narzucona na poziomie lokalnym.

Rewolucja globalnego zarządzania dokonała się w ramach i za pośrednictwem instytucji ONZ. Stało się to w imię Karty, w imię UDHR, w imię demokracji. Nie doprowadziła do powstania rządu światowego, ale do niezdrowej koegzystencji nowego systemu ze „starą” międzynarodową współpracą ustanowioną przez Kartę Narodów Zjednoczonych. Niniejsza rozprawa analizuje konsekwencje tej koegzystencji. Stwierdza, że nie była ona ani neutralna, ani nieszkodliwa, lecz niebezpiecznie transformująca. Globalne zarządzanie pozornie przekraczało współpracę międzynarodową. Miało jednak osłabiający i destabilizujący wpływ na suwerenność narodów i rządów, na demokrację i jej fundamentalne wartości, na podstawowe założenia polityczne nowoczesności, na porządek międzynarodowy i jego akceptację antropologicznej wizji leżącej u podstaw UDHR - uniwersalnych prawd o ludzkiej naturze. Autorka nazywa globalne zarządzanie reżimem ze względu na jego efektywną zdolność do dostarczania swoich norm i polityk oraz do reorganizacji relacji pomiędzy aktorami politycznymi.

Niniejsza rozprawa podzielona jest na trzy części. Stosując podejście historyczne, pierwsza część (w dwóch rozdziałach) zajmuje się początkowymi fazami procesu rewolucji globalnego zarządzania. W poszukiwaniu oznak wczesnego rozwoju rewolucyjnej transformacji, część pierwsza analizuje opracowanie Karty Narodów Zjednoczonych, pierwszą falę konferencji ONZ oraz serię niezależnych raportów i dokumentów, które miały decydujący wpływ na konceptualizację treści i procesu globalnego zarządzania. Część druga (w trzech

rozdziałach) odsłania „wybuch” rewolucji globalnego zarządzania w bezpośrednim następstwie upadku muru berlińskiego i ukonstytuowania się globalnego zarządzania jako treści. Zbadawszy scenę tego „wybuchu” i rolę, jaką w tym historycznym momencie odegrały proklamacje końca ideologii i końca historii, Autorka analizuje władzę, jaką otrzymali w 1989 roku niepaństwowi wizjonerzy rodzącego się globalnego zarządzania. Przedstawia konkretne przykłady ukazujące, jak - uformowaną przez niepaństwowych aktorów w okresie zimnej wojny - wizję międzynarodowego „globalnego konsensusu” konferencje drugiej fali przetworzyły w ramy międzynarodowej współpracy w XXI wieku. Część druga kończy się analizą toczącego się pod koniec zimnej wojny procesu instrumentalizacji uniwersalnych aspiracji ludzkości zdefiniowanych w UDHR, a w szczególności pragnienia naprawienia nadużyć nowoczesności w domenie antropologicznej, społecznej i środowiska. Część trzecia (w trzech rozdziałach) analizuje konstytuowanie się globalnego zarządzania jako procesu. Ukazuje historyczny rozwój polityki nowych partnerstw w trakcie konferencji drugiej fali, analizuje przesłanki konferencji dotyczące partnerstwa, tożsamość aktorów dokooptowanych do globalnego partnerstwa, rolę, jakie przypisano tym aktorom oraz sposób, w jaki organizowano relacje między aktorami politycznymi. Następnie Autorka bada stopień, w jakim *soft power* globalnego zarządzania wyposażyla się w *hard power*, aby skutecznie rządzić międzynarodowymi instytucjami i suwerennymi rządami oraz ograniczać ich mandat. Wreszcie praca analizuje, w jaki sposób rewolucja, płynąca na po-zimnowojennej fali prodemokratycznej, przeniosła wartości i zasady demokratyczne na nieistniejący w prawie "poziom globalny" i połączyła demokrację z nową polityką partnerstwa.

Podstawowymi źródłami niniejszej pracy są oficjalne raporty ONZ z głównych konferencji, Karta Narodów Zjednoczonych, UDHR i kilka innych ważnych dokumentów o znaczeniu prawnym lub historycznym, a także raporty niezależnych komisji, które miały bezpośredni wpływ na rozwój globalnego zarządzania jako treści i jako procesu. Raporty z konferencji ONZ ucieleśniają to, co ogłoszono jako międzyrządowy konsensus w sprawie nowych paradygmatów ukutych przez podmioty sprawujące globalne rządy. Stanowią one zbiór tekstów, które odzwierciedlają zasadniczą treść globalnego zarządzania.

Ponieważ nie jest możliwe szczegółowe opisanie każdego epizodu, każdego podmiotu, każdego nowego paradygmatu, każdego efektu rewolucji globalnego zarządzania, ambicją Autorki było nakreślenie strategicznej linii, która łączyła decydujące momenty tego procesu, etapów kooptacji kilku wiodących podmiotów oraz momentów ustanowienia głównych filarów spójnych ram globalnego zarządzania. Mam nadzieję, że niniejsza rozprawa pomoże przezwyciężyć niejednoznaczność w narracji na temat globalnego zarządzania poprzez ukazanie go w jego konkretnej, możliwej do zidentyfikowania rzeczywistości, w politycznym kontekście i politycznych mechanizmach, które rządzą nami w istotnym stopniu od 1996 roku, kiedy to zakończył się proces konferencji po zimnej wojnie.